

بررسی مکانیسم خود ناسازگاری و روند رشد لوله گرده

ارقام مختلف در گلابی شاهمیوه

عبدالرحمان محمدخانی^۱ - حسین لسانی^۲

۱- استادیار باغبانی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه شهرکرد

۲- استاد گروه باغبانی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تهران

آزمایشی در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی با پنج تکرار طی دو سال (۱۳۷۹ و ۱۳۸۱) انجام شد. گل‌های گلابی شاه میوه علاوه بر خودگشتی، توسط گرده بارتلت، بوره بوسک، بوره هاردی، کوشیا، لویزبون، پیغمبری و سه‌فصله گرده‌افشانی شدند.

۱، ۲، ۴، ۶، ۸، ۱۰ و ۱۲ روز پس از تیمار، نمونه‌های گل درون محلول FAA تثبیت و پس از آماده‌سازی و رنگ‌آمیزی با آنیلین آبی، توسط میکروسکوپ با نور ماورای بنفش، تندش دانه گرده در سطح کلاله و تعداد لوله گرده در نیمه فوقانی و تحتانی بافت خامه شمارش و تجزیه آماری گردید. کمترین تندش در سطح کلاله شاه‌میوه مربوط به پیغمبری (۱٪) بود، در حالیکه کوشیا، بوره بوسک و بوره هاردی بیشترین تندش دانه گرده را داشتند.

در مجموع (غیر از تیمار آزاد گرده‌افشان و تیمار خودگشتی) همبستگی مثبتی بین تعداد لوله‌های گرده در انتهای خامه با تعداد بذر (**۰/۴۳۳+) و میزان تشکیل میوه (**۰/۴۷۶+) بدست آمد. بیشترین تعداد لوله گرده در بافت تخمدان در اثر گرده کوشیا و سپس هاردی و بارتلت مشاهده شد که بیشترین تعداد بذر را نیز ایجاد نمودند.

عدم تشکیل میوه در اثر خودگشتی و همچنین توقف کامل رشد لوله‌های گرده در یک‌سوم فوقانی خامه حاکی از آن است که گلابی شاه‌میوه در شرایط این آزمایش خودناسازگاری کامل از نوع گامتوفیتی داشته و جهت باوری نیاز به گرده دهنده مناسب دارد. با توجه به نتایج این بررسی کوشیا و بارتلت بعنوان گرده‌دهنده برای گلابی شاه‌میوه قابل توصیه‌اند اما گرده پیغمبری قادر به باروری شاه‌میوه نبوده و لذا استفاده از آن بعنوان گرده دهنده برای این کولتیوار توصیه نمی‌گردد.